

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Ant. Augustini Archiep. Tarracon. De Emendatione Gratiani Libri Duo

Agustín, Antonio

Dvisbvirgi ad Rhenvm ; Arnhemii, 1676

V. De aliis mendis Gratiani

urn:nbn:de:hbz:466:1-10603

De aliis Mendis Gratiani.

DIALOGUS QUINTUS.

A. Nihil magnum veteres Romani, nisi auspicato, inchoare solebant: non solum in bello, sed in pace; tam publice, quam privatim. in eo cæci fuerunt; quod auxilia, & signa ab avibus, à canibus, à deorum simulacris petebant: tamen natura duce Dei auxilium petebant. Nobis nihil agendum Paulus præcipit, nisi in nomine Domini. Auspicato igitur hodie à Petro, & Paulo Principibus Apostolorum Dei incipiamus. Gelasii verba sunt apud Gratianum *Distinct. LIV.ª Magnis quippe studiis, secundum B. Petrum Apostolum præcavendum est; ne fides, & disciplina Domini blasphemetur.* Ubi Petrus hoc dixerit, ignoro. Sed Paulus priori *ad Timotheum epistula cap. VI.* id scripsit. Et vidi in veteribus libris prima littera hæc nomina conscribi, Ita *P. Apostolum scriptum olim fuisse,* postea

^a *Dist. 54. c. 12. generalis.*

Monophysitas. De qua hæresi scribit Joannes Damascenus in libro de duabus Christi voluntatibus & Nicephorus, & alii. Sed ob glossam non est mutatum.

stea Petrum Apostolum credo. Fons est Gelasii *epist. 1. cap. xvi.* ut notat Demochares. Ivo vocem^a Petrum omittit, licet in margine habeat *Petri epist. 11. cap. 11. & Pauli ad Roman. cap. 11.* Si Petrus id dixit: nihil mutandum erit. Si non dixit, aut Paulus scribendus erit, aut vox Petrus delenda. B. Selecti viri tollunt vocem Petrus, & in marg. addunt, *1. Tim. vi.* ubi pars verborum Gelasii invenitur.¹ A. Isidori locus sequitur apud Gratianum.^b *Nam sub Octaviano Casare suffecti Consules Papius, & Pompejus legem tulerunt, quæ à nominibus eorum appellatur Papia, & Pompeja. Poppæus pro Pompejus, Poppæa pro Pompeja scribendum est ex fastis capitulinis, & variis scriptoribus, ut in legibus scripsimus. Idem Contius notat.*² Pompejo victo

^a Ivo par. 6. c. 100. decr. ^b Dist. 2. c. 7. quædam.

¹ In editione Gregoriana cap. 12. Generalis. distinct. 54. hæc verba sunt non longe à fine. Magnis quippe studiis, secundum beatum Apostolum, præcavendum est, ne fides, & disciplina Domini blasphemetur. Et in marg. 1. ad Tim. 6. & 2. Pet. 2.

² Distinct. 2. cap. 6. Quædam. in eadem editione, his utitur verbis. Nam & sub Octaviano Casare

DIALOGUS QUINTUS. 65

victo Renaldus vincendus est, cujus mentio fit in concilio Triburiensi ^a apud Gratianum in *Palea nomine additis*. Omnes, inquit, presbyteri interfectores compositione Episcopi, ad cujus parochiam pertinent, solvantur. ita videlicet, ut medietatem Renaldus Episcopus ejus utilitati Ecclesie, cui præsuerit, tribuat. B. Hic Renaldus Episcopus est, facile à te vincetur. A. Quid si vobis vocem aliam Renaldo fortiozem substituam? B. Quænam ea est? A. *Uvirigildi*. C. Estne hoc Episcopi nomen? A. Non est, sed compositionis. Apud Burchardum *lib. VI. cap. XI. ita*

E est.

^a 17. q. 4. c. 26. omnes.

Cæsare suffecti Consules Papius & Poppæus legem tulerunt, quæ à nominibus eorum appellatur *Papia Poppæa*. *Et in notis hæc sunt*. Antea legebatur Papius, & Pompejus, & paulo post, *Papia, & Pompeja*. Emendatum est ex manuscriptis exemplaribus Isidori: Nam in impressis notaverat errorem Alciatus lib. 3. disp. c. 3. In tabulis autem Capitolinis anno urbis DCCLXI. ex Kal. Jul. suffecti Consules numerantur M. Papius, Q. Poppæus. (*Varietas numeri capitum hujus distinct. cum meis dialogis oritur ex capite primo, quod mihi est initium distinct. sumptum ex verbis Isidori: ejus non habetur ratio in eo libro Romano.*)

est. Presbyteri interfecti compositio Episcopo, ad
 cuius parochiam pertinebat, solvatur. ita videli-
 cet, ut medietatem Uvirigeldi ejus Episcopus uti-
 litatibus Ecclesie, cui præsuit, tribuat. Eisdem
 verbis utitur Ivo parte x. c. CXL. decret. & Ber-
 nar. Papien. cap. II. de pœnis in prima collectione
 decretal.^a Sed Gregorius IX. eam vocem noluit
 repetere, compositionis voce contentus. Ex
 his, & aliis, quæ in Capitularibus Caroli, &
 Ludovici leguntur, pro illis verbis, *Omnes
 presbyteri interfectores compositione Episcopi &c.
 scribo, Omnes presbyteri interfecti compositiones
 Episcopo solvantur.*³ De Sacratio Rege Arrago-
 num

^a c. 2. de pœnis, Capit. lib. 4. c. II.

³ In eodem libro caput 26. Omnes. 17. q. 4. ita
 scriptum est. [Item ex eodem (hoc est, Tribu-
 riensi concilio) c. 5.] Palea. Omnes presbyte-
 ri interfectores compositione Episcopo, ad cu-
 jus parochiam pertinent, solvantur: ita videli-
 cet, ut medietatem Uvirigeldi, ejus Episcopus
 utilitatibus Ecclesie, qui præsuit, tribuat &c.
 Et in marg. al. Uvirigildi. Et Capitul. l. 4. c.
 15. ext. de pœnis c. presbyteri. Burc. l. 6 c. II.
 Ivo p. 10. c. 140. Pann. l. 8. c. 6. Et in notis.
 Hac quoque Palea in uno tantum Vaticano
 codice habetur. Est autem in Capitularibus,
 (unde

DIALOGUS QUINTUS. 67

num sub Hormisda Papa, quod Renaldi fabulis simile videtur, aliquid dicamus. Apud Gratianum

E 2

tianum

(unde citatur in Pannormia) lib. 4. c. 15. & in Decretalibus tit. de pœnis c. presbyteri. In concilio etiam Triburiensi, quod extat c. 4. habetur quiddam simile. *Et postea.* Interfectores) sic etiam in Pannormia. Vaticanus codex habet interfecti. In Capitulari legitur: Presbyteri interfecti Episcopo, ad cuius parochiam pertinent, solvantur, secundum capitulare gloriosi Karoli genitoris nostri: ita videlicet &c. *Verum in Decretalibus & apud Burchardum, & Ivonem* hoc modo. Presbyteri interfecti compositio Episcopo, ad cuius parochiam pertinebat, solvatur: ita videlicet &c. & similis locutio habetur in concilio Triburiensi c. 4. Sed quoniam est initium capitis, nihil visum est hic mutandum: reliqua autem sunt emendata ex locis indicatis. *Et postea.* Uviregaldi) Antea legebatur Renaldus. Emendatum ex ceteris locis indicatis, præterquam ex Decretalibus, unde abest utraque vox: legitur tamen in prima collectione. *Caput 2. de pœnis in editione Romana ita scriptum est.* Ex concilio Triburiensi. Presbyteri interfecti compositio Episcopo, ad cuius parochiam pertinet, solvatur: ita ut medietatem &c. *in marg.* Est in concilio Triburiensi sub

tianum *caussa xxxi.* ^a *questione secunda post Hormisdæ caput legimus. Item Sacratio Regi Arragonum. De neptis tuæ conjugio &c.* Apud Ivonem ^b in Panormi eadem verba sunt: non tamen post Hormisdæ verba, sed post Urbani, quæ etiam Gratianus refert ante Hormisdæ epistulam. Apertius idem Ivo ^c *parte lxx. decret. Urbanus Satino Regi Arragonum.* In libro Cæsaraugustano ^d Cartusianor. qui Hieronymi Zuritæ fuit, recte est. *Urbanus secundus Sanctio Regi Arragonum.* Errati occasio fuit, quod Palea Hormisdæ caput inseruit inter duo Urbani ^e rescripta. C. Hoc idem Didacus Cobarrubias Segobienensis Episcopus divinaverat. A. Gaudeo nos idem dicere, quos veri inquirendi studium conjunxit, & amicitia non vulgaris. ⁴ In *Sisebuti,*

^a 31. q. 2. c. 2. & 3. ^b Ivo lib. 6. tit. 8. c. 8. panor. c. 1. d. q. 2. ^c Ivo par. 8. c. 24. decret. ^d Cæsar lib. 10. c. 14. ^e lib. 4. c. 11. var. resol.

sub Arnulpho Imp. c. 4. Sed aliis verbis referunt Burchardus lib. 6. decret. c. 11. Ivo par. 10. c. 140. & Gratian. five Palea 17. q. 4. c. Omnes presbyteri.

⁴ *Capitis tertii: de Neptis 31. q. 2. in eodem libro inscriptio est. Item Urbanus secundus Sanctio Regi Arragonum. Et in notis. Sanctio) Sic est*

DIALOGUS QUINTUS 69

buti, vel *Sisenandi* Regis Hispaniæ nomine sæpe erratum invenio. *Distinct. quadragesima quinta cap. v.* ^a *ex concilio Toletano IV. cap. LVI.* ut Demochares etiam notat. temporibus religiosissimi Principis *Zizebuti*. scribo *Sisebuti*: quidam *Sisenandi* scribunt, ut Burchardus, ^b & Ivo. ^c quæ varietas in concilior. libris est. Item *de consecratione distin. IV. cap. XCIV.* ^d quod dicitur esse ex Toletano concilio quinto. sed ex Toletano quarto cap. *LIX.* est Demochari: illic ita scriptum est. *De quibus consulti piissimi,*

E 3 ac

^a *Dist. 45. c. 5. de Judeis.* ^b *Burc. lib. 4. c. 82.*
^c *Ivo lib. 1. tit. 2. c. 65. panor. & par. 1. c. 276. decr.* ^d *De consec. d. 4. c. 94. plerique.*

est emendatum ex vetustis exemplaribus, Pannormia, & historiis Regum Aragonum. Nam antea erat *Sacratio*. *Et in marg. Ivo p. 8. c. 24. Pann. l. 6. 109. Capit. 2. Tua. ejusdem quest. hæc inscriptio.* [Econtra Hormisda Papa scribit Eusebio Episcopo] *Palea. Et in notis. Palea hæc in Decretalibus est c. 1. tit. de despon. impu. & in vulgatis quidem citatur ex Honorio: sed in prima Decretalium collectione, ex Hormisda, ut hic. Ejusdem cap. 1. de despons. impu. in eadem editione inscriptio est. Hormisda Eusebio Episcopo. Et in marg. cap. 2. eod. tit. in 1. compil.*

ac religiosissimi domini nostri Sifemundi Regis, hoc
 sanctum decrevit concilium. in margine Sigismun-
 di nomen est. Apud Burchardum, ^a consultu
 pro consulti est aptius, & Sisenandi pro Sise-
 mundi. item apud Ivonem in panormia. ^b sed
 in decretis consultum, & Sifemandi habet; non
 recte. ⁵ C. Quinam hi Reges fuerunt Sisebu-
 tus, & Sisenandus? A. Hæc alio die accipies.
 Hoc tantum scire hodie potes, Sisebutum cœ-
 pisse anno secundo Heraclii Imp. & sub eo
 Hispalense concilium habitum anno Christi
 DCXIX. Sisenandum cœpisse anno DCXXXI.
 duobus

^a Burch. libr. 4. c. 85. ^b Ivo lib. I. tit. 2. c. 68.
 panor. & par. I. c. 279. decr.

⁵ Distinct. 45. cap. 5. De Judæis. in eodem li-
 bro ita inscribitur. Unde in concilio Toletano 4.
 c. 56. statutum est. In eodem ita legitur. Sicut
 factum est temporibus religiosissimi Principis
 Sisebuti. Et in marg. hæc sunt. Burch. l. 4. c. 82.
 Ivo p. I. c. 276. & par. 13. c. 94. Pann. l. I.
 c. 72. Capitis 94. Plerique de consecr. dist. 4. in-
 scriptio est. Item ex concilio Toletano 4. c. 58.
 In eodem hæc verba sunt. De quibus consultu
 piissimi, ac religiosissimi domini nostri Sise-
 mundi Regis &c. Et in marg. Burch. l. 4. c. 85.
 Ivo p. I. c. 279. Pann. l. I. c. 75. (Scribi de-
 buit, Sisenandi pro Sifemundi.)

duobus Regibus interpositis Reccaredo minore, & Suinthila, qui à concilio Toletano quarto, de quo agimus, damnatur. Id habitum est concilium anno tertio Sisenandi. Ex quo fit, ut cap. LVI. recte Sisebutus scribatur, at cap. LIX. Sisenandus. C. Erat igitur tunc vivus Sisenandus, mortuus Sisebutus. A. Ita est. De Gelasii^a verbis nunc agemus. *Ita nos Syllanorum cedes geminata Pontificum, horrendi criminis atrocitate confudit. Qui Syllani Pontifices fuerint, non inveni. Apud Ivonem^b Carnoten. ita scriptum est. Gelasius Majorico, & Joanni Episcopis. ita nos quidem Latinorum cedes geminata Pontificum horrendi sceleris atrocitate confudit. Apud Anselmum^c Lucensem hæc leguntur, Gelasius Papa. Ita nos Scillacinorum sedes geminata Pontificum, horrendi sceleris atrocitate confundit.* In his verbis *sedes* pro *cedes* non recte est, at de voce *Scyllacænorum* considerandum. Est enim urbis nomen *Scyllacæum*. Credo fuisse duos Episcopos ejus urbis occisos Gelasii temporibus. ⁶ Theodori Mopsuesteni in

E 4 quinta

^a 25. q. 2. c. 25. ^b Ivo par. 10. c. 18. decr.

^c Ans. lib. 6. c. 140.

⁶ Inscriptio cap. 25. Ita nos. 25. q. 2. in libro Romano hæc est. Unde Gelasius Papa scribit. Et
 mox.

quinta synodo damnati mentionem fecimus. in eadem synodo Theodoriti scripta contra Cyrillum Alexandrinum damnata sunt. Id Gregorius apud Gratianum *distin. xv. cap. 11.* ^a refert. sed non *Theodoriti* nomen editum est, sed *Theodori*. Videndus Gregorius *lib. 1. epist. xxiv. registri*, & Gregorius VII. *lib. 119. epist. 1. registri*, & Ivo, ^b & liber Cæsaraugust. ^c & Tarron. ^d Non omnium librorum erratum est, sed paucorum, quod ex Ecclesiastica historia Rufini *lib. ult. cap. xlix.* sumitur. ^e *Cum apud Thessaloniam seditio esset exorta &c.* scribendum, *Thessalonicam.*

^a *Dist. 15. c. 2. sicut sancti.* ^b *Ivo par. 4. c. 117. decret.* ^c *Cæsar. lib. 1. c. 36.* ^d *Tarr. lib. 1. c. 140. c. 11. q. 3. c. 69.*

mox. Ita nos Syllacænorum cædes Geminata Pontificum &c. *Et in marg. al. Squillatinorum. al. Syllanorum. & Polyc. l. 3. tit. 30. Ansel. l. 6. c. 148. Ivo p. 10. c. 18.*

7 *Distinct. 15. cap. 2. Sicut sancti. in eodem libro ita scriptum est.* Quintum quoque concilium pariter veneror, in quo epistolæ, quæ Iba dicitur, erroris plena reprobatur, in quo Theodorus personam &c. & in quo scripta quoque Theodoriti, per quæ beati Cyrilli fides reprehenditur &c. (*Male in casu uterque Theodorus dicitur.*)

DIALOGUS QUINTUS. 73

falonicam. Et apud Ivonem^a ex Paulino in vita B. Ambrosii. *Causa Thessalonensis civitatis non minima tribulatio successit Ambrosio, scribe, Thessalonicensis.* Videndus idem Ivo^b capite huic eidem proximo ex historia tripartita sumpto.⁸ Postremo^c *Gregorii* verba sunt *lib. II. epist. xxxv.* ut Ant. Demochares notat, vel ut aliis placet. *Joannis Diaconi* in vita B. Gregorii *lib. III. cap. xiv.* qui refert Gregorii epistolam ad Joannem Episcopum Veliternum. *Ideoque fraternitati tuae curam, gubernationemque Treverensium Ecclesie praevidimus committendam. Pro Treverensium, scribo Trium tabernensium,* quod recte apud Joan. Diacon. editum inveni. Etenim non longe fuerunt Tres tabernæ à Velitris urbe. Et sic Anselmus habet *lib. v. cap. xxiv.* quamvis liber Cæsaraugust. Gratiani scripturam confirmet.⁹

E 5

Hæc

^a Ivo par. 10. c. 48. decret. ^b Ivo c. 47. e. par. ^c 16. q. 1. c. 49. postquam. Cæsar. libr. 7. c. 35.

⁸ In Gregoriana editione cap. 69. cau. II. q. 3. inscriptio, & initium est. Item ex libro undecimo Ecclesiasticæ historiæ Rufini c. 18. cum apud Thessalonicam seditione exorta &c.

⁹ Eodem in libro cap. 49. Postquam hostilis. 16. q. 1. inscriptio est. Idem (Gregorius) Joanni Episcopo Veliterno lib. 2. epist. 35. Et post alia. guber"

Hæc in adversariis de Gratiani erratis ordine litterarum in propriis nominibus. B. Multo his plura colligere posses, si velles. & ut aliud ex alio, in Pontificum Romanorum nominibus maxime Gratianus aberrat. ut cum *Anicetus* ab eo appellatur *Anitius*, Miltiades *Melchiades*, Xystus *Sixtus*, Anteros *Antberus*, Callistus *Calixtus*, Cælestinus *Celestinus*, Hyginus *Higinus*, Zosimus *Sozimus*, aut *Zozimus*, Zephyrinus *Zepherinus*. Ita etiam in nominibus conciliorum, cum *Nannetense* concilium vocat *Ananetense*, vel *Manetense*, vel *Navatense*; *Ancyranum* vocat *Anquiritanum*, vel *Ancyritanum*, vel *Anquirense*; *Arausicanum* *Arausicense*, *Cablonense* *Bylonense*, *Epaunense* *Epanense*, *Hispalense* *Bispalense*, vel *Spalense*; *Matisconense* *Maticense*, *Vormaciense* *Vuarmatiense*. A. Hi
non

gubernationemque Trium tabernensium Ecclesie providimus committendam &c. *Et in marg.* Joan. Diaconus l. 3. c. 15. & 7. q. 1. Temporis qualitas. Anf. l. 5. c. 24. Poly. l. 1. tit. 9. *Et in notis.* Trium tabernensium) In vulgatis legebatur Treverensium. Emendatum est ex aliquot vetustis, & originali, & Joanne Diacono. Nam ut is testatur, hæc epistola scripta est Joanni Episcopo Veliterno. Oppidum autem Trium terbernarum Velitris vicinum est.

non Gratiani errores sunt, sed illorum temporum. Sic in conciliis edi solitum est: sic habent Burchardus, Ivo, & Anselmus, & ceteri collectores. ¹⁰ B. Habeo alia majora crimina, an errata dicam: quæ si pateris, in medium proferam. A. Hodie id fieri non sinam; cras ad clepsydram Gratianum accusare poteris.

De Gratiani majoribus Erratis.

DIALOGUS SEXTUS.

A. Permittitur tibi B. in Gratianum dicere; sed ita, ut singulis criminibus probationes adferas, nisi res probatione non indigeat. B. Conditionem accipio. Ea enim adferam, quæ nemo negaverit. Et principio de *Anastasio secundo* videamus, quem ait ab Ecclesia Romana repudiatum, & à Deo fuisse percussum.

Hæc

¹⁰ Nomina propria melius edita sunt in Gregoriana editione, quam in ceteris. Erratum tamen est in his. *Zozimus* pro *Zosimo*, *Melchhiades* pro *Miltiade*, *Hostiensis* pro *Ostiensis*, *Calixtus* pro *Callisto*, *Iginus* pro *Hygino*, *Sixtus* pro *Xysto*, *Bracharensis* pro *Bracarensi*, *Zepherinus* pro *Zephyrino*, *Thelephorus* pro *Telesphoro*.